

ΝΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑ

Κείμενα Παιδευτικού Προβληματισμού

ΙΔΡΥΤΗΣ: Κ. Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Δύσκολον θέρμα άνθρωπος

ΠΛΑΤΩΝ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: Η ΕΞΕΤΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΓΛΩΣΣΑΣ-ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
ΣΤΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

- Η συνοπτική νοηματική απόδοση στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
 - Το ερμηνευτικό σχόλιο και η αξιολόγησή του
- Επισημάνσεις, σχόλια και προτάσεις για την αξιολόγηση στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας
 - Το θέμα Β στην αξιολόγηση της Νεοελληνικής Γλώσσας
 - Η ρουμπρίκα του ΙΕΠ για τη βαθμολόγηση της παραγωγής λόγου

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

- Το ζήτημα της ερμηνείας των λογοτεχνικών κειμένων στην τάξη
- Η ειδολογική προσέγγιση στη διδασκαλία της λογοτεχνίας με αξιοποίηση ψηφιακών πόρων
 - Η διδακτική αξιοποίηση του Ιστορικού Ντοκιμαντέρ
- Η αποτύπωση των χαρακτηριστικών της εθνικής ταυτότητας στο ιστορικό μυθιστόρημα
 - «Audio, video, disco»; Η διδασκαλία των Λατινικών στα Εσπερινά Λύκεια

Γράφουν:

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΠΕΛΑΚΟΣ • ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΣ • ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΚΑΡΑΚΩΣΤΑ • ΕΛΕΝΗ ΚΙΟΣΣΕ •
ΣΠΥΡΟΣ ΚΙΟΣΣΕΣ • ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΚΟΥΜΠΑΡΟΥ • ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΜΗΤΕΛΟΥΔΗΣ • ΡΟΥΛΑ ΜΟΥΝΤΑΝΟΥ •
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΠΑΠΑΜΑΝΩΛΗ • ΕΦΗ Χ. ΠΕΤΚΟΥ • ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Σχολιάζουν την εκπαιδευτική επικαιρότητα:

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΛΑΣΚΑΣ • ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΣ • ΘΑΝΑΣΗΣ ΝΑΚΑΣ

Βιβλιοκριτική:

ΧΡ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, *Ο Άγγελος Τερζάκης και ο Κινηματογράφος*

ΕΤΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟ ΠΕΜΠΤΟ - ΑΘΗΝΑ • 2021

ΝΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑ

Κείμενα Παιδευτικού Προβληματισμού

ΙΔΡΥΤΗΣ: Κ. Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Δύσκολον θέλημα ἄνθρωπος

ΠΛΑΤΩΝ

ΕΤΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟ ΠΕΜΠΤΟ - ΑΘΗΝΑ • 2021

ΝΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑ

Τρίμηνη έκδοση παιδευτικού προβληματισμού
της Επιστημονικής Ένωσης «Νέα Παιδεία»

ΙΔΡΥΤΗΣ : Κ. Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΚΩΣΤΑΣ ΑΓΓΕΛΑΚΟΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ : ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΛΑΣΚΑΣ

NEA PAIDEIA Quarterly review on educational research

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ «ΝΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑ»
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ: Κουντουριώτου 14, 17236 Υμηττός,
Αθήνα, τηλ. 2112159130 (17.00-20.00)
email: neapaideia.journal@gmail.com

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ:
ΝΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑ – Πρόεδρος: Κώστας Αγγελάκος,
Βιζυηνού 26, 111 41 Αθήνα

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Έντυπη έκδοχή:	€ 15
Έντυπη έκδοχή (εξωτερικό):	€ 20
Έντυπη και ψηφιακή:	€ 20
Ψηφιακή έκδοχή:	€ 15

Η επιλογή της ύλης γίνεται από Επιτροπή. Κάθε επιστημονικό άρθρο αξιολογείται από δύο κριτές, ειδικούς του γνωστικού αντικειμένου. Τα κείμενα που έχουν υπογραφή εκφράζουν τις απόψεις του συγγραφέα. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση των κειμένων ύστερα από έγγραφη άδεια της «Νέας Παιδείας». Η «ΝΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑ» (ως Επιστημονική Ένωση και ως περιοδικό) δεν είναι κερδοσκοπική.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ «ΝΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑ»

Κώστας Αγγελάκος, *πρόεδρος*
Αναστασία Μερκούρη, *αντιπρόεδρος*
Βασίλης Τσάφος, *γ. γραμματέας*
Μάρθα Λόντου, *ταμίας*
Κώστας Μπαλάσκας, *σύμβουλος*

Εκδόσεις Οσελότος – Επιστημονικά Περιοδικά
Νέα Παιδεία, τεύχος 178 (Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος 2021)
Σελιδοποίηση «Μύρτιλο», Λένα Παντοπούλου
Copyright © Επιστημονική Ένωση «Νέα Παιδεία»
ISSN 1105-4255

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
Βατάτση 55, 114 73 Αθήνα
ΤΗΛ. : 210 6431108
E-MAIL: ekdoseis.ocelotos@gmail.com
www.ocelotos.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΝΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑ.....	Σελ.	5
Σχολιογραφία.....	>>	9

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: Η ΕΞΕΤΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΓΛΩΣΣΑΣ- ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΣΤΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΟ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙ- ΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

<i>Κώστας Αγγελάκος</i> : Συμπεράσματα και προκλήσεις με αφορμή το επιμορφωτικό σεμινάριο βαθμολόγησης.....	>>	17
<i>Χρυσάνθη Κουμπάρου</i> : Η συνοπτική νοηματική απόδοση στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.....	>>	20
<i>Δημήτρης Χριστόπουλος</i> : Το ερμηνευτικό σχόλιο και η αξιολόγησή του.....	>>	26
<i>Πανταζής Μητελούδης</i> : Επισημάνσεις, σχόλια και προτάσεις για την αξιολόγηση στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας.....	>>	58
<i>Ρούλα Μουντάνου</i> : Το θέμα Β στην αξιολόγηση της νεοελληνικής γλώσσας.....	>>	63
<i>Βασίλειος Αδαμόπουλος</i> : Η ρουμπρίκα του ΙΕΠ για τη βαθμολόγηση της παραγωγής λόγου: ένα (πρώτο!) βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση.....	>>	67
<i>Σπύρος Κιοσσές</i> : Απαντήσεις σε ερωτήσεις συναδέλφων.....	>>	72

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ (Λογοτεχνία, Ιστορία, Κινηματογράφος, Λατινική Γλώσσα και Γραμματεία)

<i>Σπύρος Κιοσσές</i> : Το ζήτημα της ερμηνείας των λογοτεχνικών κειμένων στην τάξη.....	>>	74
<i>Έφη Χ. Πέτκου</i> : Η ειδολογική προσέγγιση στη διδασκαλία της λογοτεχνίας με αξιοποίηση ψηφιακών πόρων.....	>>	95
<i>Κωνσταντίνα Καρακώστα</i> : Η διδακτική αξιοποίηση του Ιστορικού Ντοκιμαντέρ.....	>>	112
<i>Ελένη Κιοσσέ</i> : Η αποτύπωση των χαρακτηριστικών της εθνικής ταυτότητας στο ιστορικό μυθιστόρημα.....	>>	124
<i>Ελευθερία Παπαμανώλη</i> : «Audio, video, disco»; Η διδασκαλία των Λατινικών στα Εσπερινά Λύκεια.....	>>	137

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

<i>Δρ. Χριστίνα Ι. Αργυροπούλου</i> : Θανάσης Αγάθος, <i>Ο Άγγελος Τερζάκης και ο Κινηματογράφος</i> , εκδ. Gutenberg, 2020.....	>>	147
--	----	-----

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Κώστας Μπαλάσκας, Γιάννης Μπασλής, Αναστάσιος Α. Στέφος, Βασίλης Τσάφος, Κώστας Αγγελάκος

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Νάσος Βαγενάς, *Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών*
Γιώργης Γιατρομανωλάκης, *Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών*
Αθανάσιος Γκότοβος, *Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*
Σούλα Καλαντζή-Azizi, *Ομότιμη Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών*
Ελένη Κατσαρού, *Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Κρήτης*
Χριστίνα Κουλούρη, *Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου*
Παντελής Κυπριανός, *Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών*
Κωνσταντίνος Μαλαφάντης, *Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών*
Δημήτριος Ματθαίου, *Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών*
Αθαν. Νάκας, *Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών*
Σταμάτης Πορτελάνος, *Αναπλ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*
Θεοδόσης Πυλαρινός, *Ομότιμος Καθηγητής Ιονίου Πανεπιστημίου*
Χριστόφορος Χαραλαμπίδης, *Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών*

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Οι εργασίες που αποστέλλονται (μόνο με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο) πρέπει:

- ▶ να μην έχουν δημοσιευτεί σε άλλο έντυπο ή ηλεκτρονικό περιοδικό ή βιβλίο,
- ▶ να μην έχουν έκταση μεγαλύτερη από 10-12 δακτυλογραφημένες σελίδες,
- ▶ να ακολουθούν τις προδιαγραφές APA,
- ▶ να συνοδεύονται από περίληψη του άρθρου και σύντομο βιογραφικό (έως 200 λέξεις) του/των συγγραφέα/-έων,
- ▶ να περιλαμβάνουν, επίσης, τα πλήρη στοιχεία του αποστολέα: ονοματεπώνυμο, ιδιότητα, διεύθυνση, τηλέφωνο, e-mail.

Χρυσάνθη Κουμπάρου

Η ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΝΟΗΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΤΗ
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η γραπτή συνοπτική νοηματική απόδοση του περιεχομένου ενός κειμένου είναι μία ιδιαίτερα απαιτητική διαδικασία. Συνδέεται άρρηκτα με την αφαιρετική ικανότητα του γράφοντος και με άλλες ποικίλες σύνθετες γλωσσικές και διανοητικές διεργασίες.

Ο περιληπτικός λόγος διδάσκεται στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση από το 1999 σε όλες τις τάξεις του Γυμνασίου και του Λυκείου. Επιπλέον, είναι μία οικεία διαδικασία στην καθημερινή επικοινωνία των μαθητών και μαθητριών, στο προφορικό τουλάχιστον επίπεδο. Παρ' όλα αυτά, η εξέτασή του στις Πανελλαδικές εξετάσεις (από το σχολικό έτος 2000-2001), ως καταληκτική διαδικασία αξιολόγησης της πολυετούς διδασκαλίας του, φέρνει στο φως μία σειρά ζητημάτων που παραμένουν επίκαιρα και αξίζει να συζητηθούν.

Ας πάρουμε, όμως, τα πράγματα από την αρχή. Τόσο τα Προγράμματα Σπουδών όσο και τα υπάρχοντα σχολικά εγχειρίδια διδασκαλίας της Νεοελληνικής Γλώσσας και στις δύο βαθμίδες της Δ.Ε. αναφέρονται στην «περίληψη». Στα σχολικά βιβλία το θέμα της περίληψης εγγράφεται σε πολλές διδακτικές ενότητες. Συγκεκριμένα, στο Γυμνάσιο εντάσσεται στα σχολικά βιβλία ως εξής: στην Α' τάξη: 3η ενότητα, Γ', *Περίληψη*, σ. 48, στη Β' τάξη: 2η ενότητα, Δ': *Περίληψη- Πλαγιότιτλοι*, σ. 39 και στην Γ' τάξη: 8η ενότητα, Ε': *Περίληψη*, σ. 145. Το θέμα προσεγγίζεται σύμφωνα με τη σπειροειδή ανάπτυξη των Προγραμμάτων Σπουδών με φθίνουσα καθοδήγηση. Στο Λύκειο στην Α', Β' και Γ' τάξη διδάσκεται η *Οργάνωση του λόγου*, η *Συνοχή κειμένου* και η *Ανάπτυξη της παραγράφου*. Επιπλέον, στη Β' τάξη διδάσκεται η *Περίληψη γραπτού και προφορικού λόγου* (εκτενής ή συνοπτική), σ. 262-286 και στην Γ' τάξη προσεγγίζεται το θέμα της *Ερευνητικής εργασίας*, όπου γίνεται πάλι λόγος για την περίληψη.

Επιπρόσθετα, ο φιλόλογος, ήδη από την Α' Γυμνασίου, με βάση τις *Οδηγί-*

ες διδασκαλίας καλείται να εφαρμόσει ποικίλες πρακτικές που διατρέχουν το σύνολο της εκπαιδευτικής διαδικασίας για την κατανόηση του κειμένου και την ανάπτυξη δεξιοτήτων σχετικών με την περίληψη. Για παράδειγμα, πρακτικές για τον εντοπισμό της πληροφορίας στο κείμενο, τη σύνδεση της πληροφορίας με το επικοινωνιακό πλαίσιο και το κειμενικό είδος, τη διερεύνηση του τρόπου οργάνωσης του κειμένου, τη μελέτη των μορφοσυντακτικών φαινομένων και κυρίως της συνεισφοράς τους στη νοηματοδότηση του κειμένου, τη μελέτη του λεξιλογίου σε συσχετισμό με το επικοινωνιακό πλαίσιο και το κειμενικό είδος, την κριτική ανάγνωση δεδομένων του κειμένου με βάση το κοινωνικό, ιστορικό, γεωγραφικό πλαίσιο τους κ.ά.

Συνακόλουθα, ο/η φιλόλογος παροτρύνεται να σχεδιάσει δραστηριότητες για να εξασκηθούν οι μαθητές/-τριες στην περίληψη. Ενδεικτικά προτείνονται δραστηριότητες για την προφορική περίληψη, δραστηριότητες πρώτα για την πύκνωση του κειμένου και μετά για την πληροφοριακή περίληψη, για την ανάπτυξη επιμέρους σχετικών δεξιοτήτων (π.χ. αναγνώριση του θέματος και του σκοπού ενός κειμένου, γλωσσικές ασκήσεις συνωνύμων, αντικατάσταση υπωνύμων λέξεων από υπερώνυμες, ανίχνευση της συλλογιστικής πορείας του συγγραφέα), για την αναγνώριση και χρήση των λεξιλογικών και μορφοσυντακτικών στοιχείων που διαμορφώνουν το ύφος παραγράφου/κειμένου και για δραστηριότητες σε ποικίλες επικοινωνιακές περιστάσεις.

Επομένως, όλα τα παραπάνω υποδεικνύουν ότι η περίληψη δεν θα πρέπει να διδάσκεται ως αυτοσκοπός, αλλά να συνδέεται με συγκεκριμένου τύπου πρακτικές γραμματισμού. Επίσης, είναι σαφές ότι η διδασκαλία της περίληψης πρέπει να προσεγγίζει όλα τα είδη του περιληπτικού λόγου.

Γιατί, όμως, δεν συμβαίνουν αυτά (και σίγουρα όχι στο Λύκειο) ως καθημερινή διδακτική πρακτική; Δεν συμβαίνουν, γιατί τα πάντα συμπαρασύρονται από αυτό που καλείται να γράφει/αντιμετωπίσει ο/η εξεταζόμενος/-η στις Πανελλαδικές Εξετάσεις και συνακόλουθα στις ενδοσχολικές. Οι εξεταζόμενοι καλούνται «να αποδώσουν συνοπτικά μέρος του κειμένου ή απόψεις που διατυπώνονται στο κείμενο για κάποιο ζήτημα», δημιουργώντας ένα μετακείμενο πληροφοριακού χαρακτήρα, χωρίς να χρειάζεται να συνοπολογίσουν ούτε το είδος του αρχικού κειμένου ούτε τον αποδέκτη του. Επομένως, οι υποψήφιοι εντοπίζουν τις ζητούμενες πληροφορίες στο κείμενο αναφοράς και τις αποδίδουν συνοπτικά, με τον δικό τους τρόπο.

Για την αξιολόγηση του κειμένου που προκύπτει μετά από τη συνοπτική νοηματική απόδοση που έχει επιχειρήσει ο εξεταζόμενος, συνεξετάζονται τρεις παράμετροί του: α) το περιεχόμενο, β) η οργάνωση (η δομή) και γ) η γλώσσα (το ύφος/η έκφραση). Μετά από τις ποικίλες εκπαιδευτικές αλλαγές που έχουν συντελεστεί σε σχέση με τα Προγράμματα Σπουδών του μαθήματος και τον τρόπο αξιολόγησής του, το ΙΕΠ καθόρισε διαβαθμισμένα κριτήρια, τα οποία οριοθετούν το τι και το πώς αξιολογείται στη συνοπτι-

κή νοηματική απόδοση που είναι το 1^ο θέμα του μαθήματος «Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία» στις Πανελλαδικές εξετάσεις. Έτσι, οι εμπειρικές και ενίοτε «αυθαίρετες» αξιολογικές αποτιμήσεις αποφεύγονται χάρη στον παρακάτω πίνακα.

**Πίνακας διαβαθμισμένων κριτηρίων ΙΕΠ
1^ο ΘΕΜΑ (συνοπτική νοηματική απόδοση)**

Βαθμός	7	6	5	4	3	2	1	0	
Περιεχόμενο (1-7)	<ul style="list-style-type: none"> Παρουσιάζονται όλες οι κύριες έννοιες Περιλαμβάνονται σημαντικές συμπληρωματικές πληροφορίες Μεταφέρεται περικτώς η άποψη του συγγραφέα 		<ul style="list-style-type: none"> Παρουσιάζονται οι λιγότεσσες κύριες έννοιες Περιλαμβάνονται κάποιες συμπληρωματικές πληροφορίες Μεταφέρεται εν μέρει η άποψη του συγγραφέα 		<ul style="list-style-type: none"> Παρουσιάζεται το θέμα, αλλά όχι οι κύριες έννοιες Περιλαμβάνονται λίγες συμπληρωματικές πληροφορίες Δε μεταφέρεται η άποψη του συγγραφέα 		<ul style="list-style-type: none"> Ανεπάρκεια στην παρουσίαση του θέματος Δε μεταφέρεται η άποψη του συγγραφέα 		
		Οργάνωση (1-5)	<ul style="list-style-type: none"> Χρησιμοποιούνται κατάλληλα τεχνικές πύκνωσης ή/και παράφρασης για τη συνοπτική νοηματική απόδοση Οι πληροφορίες παρουσιάζονται λογικά, με συνοχή και συνεκτικότητα 	<ul style="list-style-type: none"> Χρησιμοποιούνται ως επί το πλείστον κατάλληλα τεχνικές πύκνωσης ή/και παράφρασης για τη συνοπτική νοηματική απόδοση Οι περισσότερες πληροφορίες παρουσιάζονται λογικά, με σχετική συνοχή και συνεκτικότητα 		<ul style="list-style-type: none"> Δε χρησιμοποιούνται τεχνικές πύκνωσης ή/και παράφρασης (πλήρης ή μερικής έκτασης αντίγραφο από το κείμενο) και το υλικό δεν αποδίδεται (συνοπτικά) Οι πληροφορίες παρουσιάζονται χωρίς συνοχή και συνεκτικότητα 			
				Γλώσσα (1-4)	<ul style="list-style-type: none"> Κατάλληλη χρήση γλωσσικών συμβόλων (γραμματικοσυντακτικά και σημειολογικά στοιχεία) Μεγάλη επίτευξη τυχόν λαθών στην κατανομή/ στον επικουρητικό στόχο 	<ul style="list-style-type: none"> Επαρκής χρήση γλωσσικών συμβόλων (γραμματικοσυντακτικά και σημειολογικά στοιχεία) Μικρή επίτευξη τυχόν λαθών στην κατανομή/ στον επικουρητικό στόχο 	<ul style="list-style-type: none"> Ανεπαρκής χρήση γλωσσικών συμβόλων (γραμματικοσυντακτικά και σημειολογικά στοιχεία) Τα λάθη ευσχεραίνουν την κατανομή/ τον επικουρητικό στόχο 		

Δεν υπάρχει κάτι προς αξιολόγηση

Βέβαια, τα συγκεκριμένα κριτήρια επιδέχονται αρκετές βελτιώσεις, αλλά προς το παρόν αποτελούν το βασικό θεσμικό πλαίσιο για την αξιολόγηση των γραπτών.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι μέχρι το 2018 η βαθμολογική αποτίμηση για το θέμα της «Περίληψης» και της «Παραγωγής λόγου» γινόταν εμπειρικά και στηριζόταν σε διαφορετική μοριοδότηση από την τωρινή. Επομένως, πλέον απαιτείται οι διδάσκοντες/-ουσες το μάθημα και οι βαθμολογητές/-τριες του να προσαρμόσουν την αξιολόγησή τους σύμφωνα με τα διαβαθμισμένα κριτήρια. Η ανάγκη αυτή προκύπτει με βάση τον παρακάτω πίνακα:

Μοριοδότηση

	ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΝΟΗΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ		ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡ. ΛΟΓΟΥ		ΕΩΣ 2018 ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡ. ΛΟΓΟΥ	
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	7 μ.	47%	12 μ.	40%	20 μ.	50%
ΟΡΓΑΝΩΣΗ	5 μ.	33%	10 μ.	33%	08 μ.	20%
ΕΚΦΡΑΣΗ	3 μ.	20%	8 μ.	27%	12 μ.	30%
ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝ.	15 / 100%		30 / 100%		40 / 100%	

Η προσαρμογή λοιπόν της μοριοδότησης, σύμφωνα με τον πίνακα των διαβαθμισμένων κριτηρίων του ΙΕΠ, διασφαλίζει ότι δεν θα υπάρχουν διαφορές μεταξύ των δύο βαθμολογητών.

Βέβαια, η προσπάθεια για αξιολόγηση με την αναλυτική μέθοδο και την πρόσθεση των επιμέρους μονάδων δεν πρέπει να προσλάβει μηχανιστικό ή τυπολατρικό χαρακτήρα. Περιεχόμενο, οργάνωση και γλώσσα δεν διαχωρίζονται με απόλυτο τρόπο. Γι' αυτό, είναι απαραίτητη και η συνολική θεώρηση του κειμένου, πριν από την τελική μοριοδότησή του. Στη συνολική θεώρηση θα συνεκτιμηθούν για την τελική βαθμολογία όλα τα κριτήρια: από το περιεχόμενο, την οργάνωση, την έκφραση, την πρωτοτυπία έως τη γενική εικόνα του γραπτού.

Στο σεμινάριο βαθμολόγησης μαθητικών κειμένων Νεοελληνικής Γλώσσας-Λογοτεχνίας (Γ' Λυκείου - Πανελλαδικές Εξετάσεις) που διοργάνωσε η «Νέα Παιδεία» στις 28/5/2021, υποβλήθηκαν πολλές ερωτήσεις για το θέμα της «περίληψης», οι οποίες απαντώνται στη συνέχεια, ως συμπληρωματικές διευκρινίσεις.

Όπως προτείνεται στα σχολικά εγχειρίδια (π.χ. Έκθεση-Έκφραση της Β' Λυκείου, σελ. 265), η εισαγωγή της «περίληψης» μπορεί να ξεκινά με αναφορά στον συγγραφέα ή στο κείμενο (π.χ. Ο συγγραφέας αναφέρεται στο θέμα της συμβολής του λόγου στη συγκρότηση της πολιτικής κοινωνίας...). Επιπρόσθετα, διευκρινίζεται ότι ένα κείμενο κατευθείαν με τις βασικές ιδέες-πληροφορίες του είναι και αυτό αποδεκτό, με τη λογική ότι ο μαθητής/-τρια ταυτίζεται με τον συγγραφέα του αρχικού κειμένου και επιχειρεί να πυκνώσει το ζητούμενο (π.χ. Η συμβολή του λόγου στη συγκρότηση της πολιτικής κοινωνίας...). Και στις δύο περιπτώσεις, η συνοχή του κειμένου δεν προσκρούει σε κανένα εμπόδιο.

Σε σχέση με το πολυσυζητημένο επικοινωνιακό πλαίσιο της εκφώνησης του 1^{ου} θέματος, με τις Συμπληρωματικές οδηγίες-διευκρινίσεις σχετικά με τη διδασκαλία και αξιολόγηση του Υ.ΠΑΙ.Θ. για την τελευταία τάξη του ΓΕΛ (Α.Π. 9-1-2020/2376/Δ2) έχουν διευκρινιστεί τα εξής: «α. Ζητείται από τους/τις μαθητές/-ήτριες να αποδώσουν περιληπτικά μέρος του κειμένου ή να παρουσιάσουν συνοπτικά συγκεκριμένες απόψεις του/της συγγραφέα. β. Τα ερωτήματα που τίθενται στο πρώτο θέμα καλούν τους μαθητές και τις μαθήτριες να εντοπίσουν τις σχετικές πληροφορίες στο κείμενο, να τις παραφράσουν και να τις παρουσιάσουν συνοπτικά. Γι' αυτό οι ερωτήσεις πρέπει να είναι πληροφοριακές». Τα παραδείγματα που παρατίθενται στο συγκεκριμένο έγγραφο δεν αναφέρονται σε επικοινωνιακό πλαίσιο. Βέβαια, ακόμα και στην περίπτωση που φιλόλογος θα ζητούσε από τους μαθητές του μία συνοπτική, πληροφοριακού τύπου, νοηματική απόδοση, ενταγμένη σε επικοινωνιακό πλαίσιο, αυτό σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσε να σημαίνει ότι ο μαθητής θα έπρεπε να «κατασκευάσει» ένα ψευδεπίγραφο επικοινωνιακό πλαίσιο (πχ. ανάλογα με την εκφώνηση να γράψει είτε τίτλο, είτε προσφώνηση και αποφώνηση...).

Ως προς το ερώτημα «αν το ελλιπές περιεχόμενο σημαίνει και αφαίρεση μονάδων και από τη δομή, στην οποία όμως δεν παρατηρούνται προβλήματα», αρκεί να επισημανθεί ότι το περιεχόμενο μοριοδοτείται με το 47% και ότι η δομή δεν αξιολογείται αυτόνομα, αλλά σε σχέση με το πώς οργανώνεται το συγκεκριμένο περιεχόμενο του γραπτού. Για τέτοια ζητήματα, λοιπόν, δεν αρκεί η μηχανιστική αναλυτική μοριοδότηση των τριών αξιολογούμενων στοιχείων.

Τέλος, σε σχέση με το όριο των λέξεων που τίθεται στο 1^ο θέμα, να μην καταμετρώνται αυστηρά οι λέξεις, αλλά εφόσον το ζητούμενο είναι η συνοπτική νοηματική απόδοση δεν είναι «δίκαιο» να μη ληφθεί υπόψη η υπέρβαση του ορίου, όταν είναι πάνω από το 10%. Και αυτό όχι για τυπολατρικούς λόγους, αλλά γιατί σημαίνει ότι στο γραπτό είτε υπάρχουν λεπτομέρειες που δεν χρειάζονται είτε παρατηρείται αδυναμία στη συνοπτική διατύπωση.

Είναι φανερό ότι όσο και αν γίνονται ζυμώσεις στη φιλολογική μας κοινότητα ώστε να μην παρατηρούνται πολλές αναβαθμολογήσεις στα γραπτά των Πανελλαδικών, τελικά αυτό δεν επιτυγχάνεται. Για παράδειγμα, όπως προκύπτει από τα 80 βαθμολόγια που αποστάληκαν στη «Νέα Παιδεία», μετά το σεμινάριο βαθμολόγησης μαθητικών κειμένων, το εύρος της βαθμολογίας για το θέμα της συνοπτικής νοηματικής απόδοσης είναι μεγάλο (για το Π1: 5-13, για το Π2: 5-11 και για το ενιαίο γραπτό: 6-14). Αυτό το εύρος αντικαθρεφτίζει τις πολλές αναβαθμολογήσεις που παρατηρούνται. Πολλά θα έπρεπε να αλλάξουν για να φθάσουμε στο ποθητό αποτέλεσμα. Οι αλλαγές ας ξεκινήσουν από το πώς θα επιμορφώνεται εμπειριστατωμένα και περιοδικά ο φιλόλογος ώστε να διδάσκει το μάθημα της Νεοελληνικής

Γλώσσας από το Γυμνάσιο, με συνέπεια στις σύγχρονες γλωσσολογικές και παιδαγωγικές κατευθύνσεις, που θα εγγράφονται σε σύγχρονα Προγράμματα Σπουδών και σχολικά εγχειρίδια. Αυτή η πορεία θα πρέπει να ολοκληρώνεται στην τελευταία τάξη του Λυκείου και να αποτυπώνεται στον τρόπο εξέτασης των Πανελλαδικών. Η συνεπής διδασκαλία της ποιικιλίας των μορφών του περιληπτικού λόγου, δηλαδή της περίληψης ως κειμενικού είδους, τόσο στο Γυμνάσιο όσο και στο Λύκειο, είναι που θα συμπαρασύρει και θα αλλάξει αναγκαστικά τον τρόπο εξέτασης της συνοπτικής νοηματικής απόδοσης. Μόνο έτσι δεν θα χρειάζεται το πολυσυζητημένο «σταθερό σώμα βαθμολογητών», που ενδέχεται να ανοίξει άλλες πληγές. Εξάλλου, στην αρχή κάθε σχολικής χρονιάς, αμέσως μετά την κατανομή των μαθημάτων, θα ήταν εξαιρετικά χρήσιμο να πραγματοποιείται επιμόρφωση των συναδέλφων που διδάσκουν στην τελευταία τάξη του Λυκείου και επομένως αξιολογούν τα γραπτά στις Πανελλαδικές. Η επιμόρφωση, με σύγχρονο και ασύγχρονο μοντέλο, σε διαφορετικές χρονικές φάσεις της χρονιάς, θα διασφάλιζε σε μεγάλο βαθμό την ομογενοποίηση των κριτηρίων της αξιολόγησης.

οσελήοτος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Βατάτζη 55, 114 73 Αθήνα | ΤΗΛ.: 210 64 31 108
ocelotos@ocelotos.gr | www.ocelotos.gr

ISSN 1105-4255

9 771105 425005